

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทที่ 2 นี้จะแบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย และการพัฒนาสมมติฐานและคำถามในการวิจัย ซึ่งแต่ละส่วนจะแบ่งเป็นประเด็นย่อย ๆ ดังนี้

ส่วนที่ 1 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยแบ่งเป็น 6 ประเด็นได้แก่

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการกำไร
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการกำกับดูแล
- 2.3 งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการกำไรและการกำกับดูแลขององค์กร
- 2.4 งานวิจัยเกี่ยวกับผลการดำเนินงานกับการกำกับดูแลขององค์กร
- 2.5 งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการกำไรและการออกหุ้นสามัญเพิ่มทุน
- 2.6 คำนิยามที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 2 การพัฒนาสมมติฐานและคำถามในการวิจัยแบ่งเป็น 2 ประเด็นได้แก่

- 2.7 คำถามในการวิจัย
- 2.8 สมมติฐานการวิจัย

ในแต่ละประเด็นมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการกำไร

การจัดการกำไรเป็นการรับรู้กำไรในอนาคตมาไว้ในงวดปัจจุบัน และชะลอการบันทึกค่าใช้จ่ายออกไปข้างหน้าให้เป็นไปตามที่บริษัทต้องการ โดยการเลือกใช้นโยบายทางบัญชีที่แตกต่างกัน หรือเปลี่ยนแปลงวิธีการบันทึกบัญชีใหม่ เช่น การคำนวณค่าเสื่อมราคาในวิธีที่ต่างกัน เป็นต้น ส่วนแรงจูงใจในการตกแต่งกำไรหรือการจัดการกำไรของบริษัทคือ การระดมทุนโดยการออกหุ้น ซึ่งนักลงทุนมีข้อจำกัดเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารของบริษัท ดังนั้นจึงเป็นโอกาสของบริษัทที่

เทียมกันของข้อมูลในการตกแต่งกำไร ส่วนการจัดการกำไรก่อนการออกหุ้นสามัญเพิ่มทุนนั้น ถ้าบริษัทมีโอกาสในการเพิ่มผลกำไรก่อนการระดมทุนเพิ่ม นักลงทุนจะถูกบิดเบือนข้อมูลชั่วคราวจากการตกแต่งกำไรของบริษัท เพื่อให้นักการเงินของบริษัทออกมาดูดี โดยสาเหตุที่ทำให้มีการจัดการกำไร ได้แก่

- 1) ผู้บริหารต้องการดึงดูดความสนใจจากนักลงทุนให้เข้ามาลงทุนในหลักทรัพย์ของบริษัท
- 2) ผู้บริหารต้องการสร้างความมั่งคั่งให้กับบริษัทตามความต้องการของเจ้าของ ซึ่งผู้บริหารจะได้รับเงินพิเศษตามระดับประสิทธิภาพของงานที่ออกมา ซึ่งตัวเลขในงบการเงินเป็นปัจจัยหนึ่งที่ใช้วัดผลการปฏิบัติงานของผู้บริหาร
- 3) ผู้บริหารต้องการลดความไม่แน่นอนและความเสี่ยงเนื่องจากความผันผวนในการดำเนินธุรกิจ เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่การลงทุน

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการกำกับดูแล

ความสำคัญของ Agency Theory และ Corporate Governance

ในปัจจุบันทั่วโลกต่างให้ความสำคัญกับการกำกับดูแลกิจการ (Corporate Governance) เพิ่มขึ้น เนื่องจากการล่มสลายทางการเงินและความล้มเหลวในการดำเนินงานของบริษัทหลายแห่ง การฉ้อโกง การกระทำที่ขาดจริยธรรม การรายงานทางการเงินที่ไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริง อีกทั้งการลงทุนทั้งภาคอุตสาหกรรมและภาคการเงิน ผู้ลงทุนต่างต้องการที่จะได้รับผลตอบแทนที่เป็นธรรม จึงตระหนักถึงเรื่องการเปิดเผยข้อมูล สิทธิในการออกเสียงของผู้ถือหุ้น การแต่งตั้งกรรมการอิสระ รวมถึงการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ เหล่านี้ล้วนเป็นส่วนหนึ่งของการกำกับดูแลกิจการ

โดยแนวคิดเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ (Corporate Governance) ได้เกิดขึ้นพร้อมๆ กับการจัดตั้งบริษัท แต่ไม่ได้เป็นที่สนใจหรือรู้จักกันอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทของคณะกรรมการบริษัทซึ่งได้ถูกมองข้าม จนกระทั่งช่วงศตวรรษที่ 20 แนวคิดเกี่ยวกับ

การจัดการภายในธุรกิจ รวมถึงมุมมองที่สำคัญเกี่ยวกับการบริหารงานทางการเงิน การตลาด และด้านการจัดการทั่วไป อีกทั้งการจัดรูปแบบองค์กรใหม่ๆ ได้เป็นสิ่งที่แสดงถึงการพัฒนากลยุทธ์ด้านการจัดการระบบการทำงานของบริษัท จึงทำให้การกำกับดูแลกิจการ (Corporate Governance) ได้รับความสนใจมากขึ้นในระยะหลัง ทั้งจากสาเหตุที่เกิดจากความผิดพลาดในการบริหารงานของบริษัทขนาดใหญ่หลายแห่งในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศแถบยุโรปในช่วงปี 1980 ซึ่งเป็นผลมาจากการปฏิบัติหน้าที่ที่ผิดพลาดของคณะกรรมการบริษัท จนเป็นเหตุให้ผู้ถือหุ้นต้องเข้ามามีบทบาทในการตรวจสอบการดำเนินงานของบริษัทมากขึ้น และการจัดตั้ง The Cadbury Committee* ในประเทศอังกฤษ โดย Sir Adrian Cadbury ในปี 1992 ได้เขียนรายงานให้คณะกรรมการตรวจสอบของประเทศอังกฤษเกี่ยวกับ The Financial Aspects of Corporate Governance ซึ่งนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับความล้มเหลวของบริษัทต่างๆ ในประเทศอังกฤษในช่วงปลายทศวรรษ 1980 โดยในรายงานได้เน้นถึงความสำคัญของความเป็นอิสระในการทำงานของกรรมการที่ไม่ใช่ฝ่ายจัดการหรือฝ่ายบริหารของบริษัท (Non-Executive Directors) และกรรมการที่มาจากบุคคลภายนอก พร้อมทั้งยังสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee) อีกด้วย และเสนอแนะแนวทางว่า ผู้บริหารสูงสุด (CEO) กับประธานคณะกรรมการไม่ควรเป็นคนเดียวกัน เพราะอาจจะเกิดความขัดแย้งในบทบาทหน้าที่ของตนเองได้ ซึ่งการแยกบทบาทของประธานคณะกรรมการบริษัทออกจากผู้บริหารระดับสูง จะทำให้การกำกับดูแลมีประสิทธิภาพมากขึ้น และช่วยสร้างความสมดุลในการตัดสินใจต่างๆ ในบริษัท รวมถึงการปกป้องสิทธิประโยชน์ของผู้ถือหุ้นในบริษัทจากการใช้อำนาจในทางที่ผิดของคณะกรรมการ

หลังวิกฤติเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 แนวคิดการกำกับดูแลกิจการที่ดีได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางในประเทศไทย เนื่องจากธุรกิจจำนวนมากต่างประสบปัญหาการขาดการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นระบบข้อมูลหรือระบบบัญชีไม่มีความโปร่งใสในการบริหาร รวมถึงขาดการควบคุมภายในที่ดีและการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งปัญหาต่างๆ

*สถาบันเกี่ยวกับวิชาชีพการบัญชีของประเทศอังกฤษ ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการกำกับดูแลเกี่ยวกับการเงิน หรือที่นิยมเรียกย่อๆ ว่า The Cadbury Committee โดยสาเหตุสำคัญมาจากการขาดความเชื่อถือเกี่ยวกับรายงานทางการเงินของบริษัท และในฐานะผู้ตรวจสอบบัญชีโดยเฉพาะ ซึ่งเกิดจากสาเหตุดังต่อไปนี้

1. การกำหนดไว้อย่างหลวมๆ ของมาตรฐานการบัญชี
2. การขาดขอบเขตที่ชัดเจนที่คณะกรรมการสามารถควบคุมธุรกิจของตนให้อยู่ในขอบเขตนั้นได้
3. การล้มเหลวของบริษัทชื่อดังบางแห่ง ซึ่งงบการเงินของบริษัท ไม่ได้แสดงให้เห็นว่าได้ส่งสัญญาณเตือนภัยล่วงหน้าให้ผู้ถือหุ้นได้ทราบถึงฐานะทางการเงินที่แท้จริงของบริษัท

เหล่านี้ล้วนแสดงให้เห็นว่า การบริหารธุรกิจที่ผ่านมาขาดการกำกับดูแลกิจการที่ดี บทเรียนที่ผ่าน มาทำให้องค์กรที่มีหน้าที่ในการกำกับดูแลและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือมีส่วนได้เสียกับกิจการ นักวิชาการ รวมทั้งสื่อมวลชน ต่างให้ความสำคัญต่อเรื่องการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Good Governance) และพยายามกระตุ้นให้เกิดนโยบายในเรื่องการกำกับดูแลกิจการที่ดีในเชิงรูปธรรม เพื่อเรียกความเชื่อมั่นที่ลดลงของผู้ลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศกลับคืนมาและสร้างความ มั่นใจว่าผลประโยชน์ของตนได้รับการคุ้มครองตามสมควร ประกอบกับนโยบายของกองทุน การเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund) ที่ต้องการให้มีการดำเนินการด้านการ กำกับดูแลที่ดี ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน จึงทำให้การกำกับดูแลได้รับความสนใจมากขึ้นใน ปัจจุบัน

จากการศึกษาในอดีต พบว่า โครงสร้างของคณะกรรมการบริษัทเป็นเครื่องมือ หนึ่งที่ใช้ในการกำกับดูแลกิจการ โดยโครงสร้างของคณะกรรมการที่มีประสิทธิภาพเป็นปัจจัยหนึ่ง ที่คาดว่าจะช่วยลดปัญหาที่เกิดจากตัวแทนและเป็นผลดีต่อความน่าเชื่อถือของงบการเงิน Jensen และ Meckling (1976) กล่าวว่าปัญหาที่เกิดจากตัวแทนนั้นเกิดจากการแยกกันระหว่างเจ้าของกับ การควบคุม นั่นคือ ผู้ถือหุ้นได้มอบหมายให้ผู้บริหารเป็นตัวแทนในการทำงานเพื่อประโยชน์ของผู้ ถือหุ้น รวมถึงมอบหมายอำนาจในการตัดสินใจในบางเรื่องให้กับตัวแทนด้วย ซึ่งการให้อำนาจแก่ ตัวแทนเช่นนี้ ทำให้ผู้ถือหุ้นไม่สามารถหลีกเลี่ยงปัญหาที่เกิดจากตัวแทนได้ (Agency Problem) เมื่อความต้องการของผู้ถือหุ้นกับฝ่ายบริหารไม่ตรงกัน กล่าวคือ ผู้ถือหุ้นต้องการให้การทำงานและ การตัดสินใจต่างๆ ของฝ่ายบริหารเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้ถือหุ้น ในขณะที่ฝ่ายบริหารอาจ มีความต้องการที่แตกต่างไป ซึ่งความต้องการของฝ่ายบริหารนั้น อาจจะส่งผลที่ไม่ก่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุดของผู้ถือหุ้น

ดังนั้นเพื่อเป็นการป้องกันปัญหาที่เกิดจากตัวแทน ผู้ถือหุ้นจึงจำเป็นต้องมีการ ตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร อย่างไรก็ตามเนื่องจากบางบริษัทมีผู้ถือหุ้นจำนวนมาก การ ตรวจสอบการทำงานของอาจไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอและอาจเกิดปัญหา Free-rider** ได้ โดย

**ปัญหา Free-rider คือ ปัญหาที่เกิดจากการที่บริษัทมีผู้มีส่วนได้เสียเป็นจำนวนมาก ทำให้ต่างคนต่าง คิดว่าผู้มีส่วนได้เสียรายอื่นๆ มีการตรวจสอบการทำงานของบริษัทอยู่แล้ว จึงไม่มีความจำเป็นที่ตนจะต้องมา ตรวจสอบอีก เมื่อทุกฝ่ายต่างคิดเช่นนี้ก็จะทำให้ไม่มีใครเข้ามาตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารเลย

Hermalin และ Weisbach (1991) กล่าวว่าผู้ถือหุ้นจะต้องคัดเลือกบุคคลที่จะเข้ามาทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารและดูแลผลประโยชน์แทนตน ซึ่งกลุ่มบุคคลที่ได้รับคัดเลือกเข้ามาทำหน้าที่ตรวจสอบนี้ เรียกว่าคณะกรรมการบริษัท แต่ปัญหาที่ตามมาก็คือ ผู้ถือหุ้นเองก็ไม่สามารถตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการว่าสามารถตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด

ความหมายของคำว่า Corporate Governance

Keasey (1993) กล่าวว่า Corporate Governance เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการควบคุมดูแลกิจการ โดยให้ความสำคัญต่อ โครงสร้างและกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการผลิต (Production) การตัดสินใจ (Decision-making) การดูแลควบคุม (Control) และหน้าที่อื่นๆ ภายในองค์กร รวมถึงความรับผิดชอบต่อหน้าที่ (Accountability) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการกำกับดูแลกิจการที่แสดงถึงการควบคุมดูแลและการบริหารกิจการ ในการที่จะติดตามและประเมินผลในการดำเนินงาน เพื่อให้มั่นใจว่าเป็นที่พอใจของผู้ที่มีส่วนได้เสียในผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น

Winfrey (1993) กล่าวว่า Corporate Governance เกี่ยวข้องกับสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบต่อบริษัทของผู้ที่มีส่วนได้เสียในบริษัท อันได้แก่ เจ้าของ คณะกรรมการบริษัท ผู้จัดการ พนักงาน และบุคคลอื่นๆ ที่มีส่วนได้เสียกับบริษัท

สำหรับในประเทศไทย มีผู้ให้ความหมายของ Corporate Governance ไว้ดังนี้

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2544) ได้ให้ความหมายของการกำกับดูแลกิจการว่า หมายถึง ระบบ หรือกระบวนการที่คณะกรรมการบริษัท ในฐานะที่เป็นตัวแทนของผู้ถือหุ้นใช้ในการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร และเปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นได้สามารถตรวจสอบผลการดำเนินงานของบริษัทได้ เพื่อให้มั่นใจว่าธุรกิจดำเนินไปตามนโยบายและแผนงาน อันจะเป็นการปกป้องสิทธิประโยชน์ของบริษัท และผู้เกี่ยวข้อง

บริษัทศูนย์วิจัยไทยพาณิชย์ จำกัด (2541) ได้ให้ความหมายของ Corporate Governance ว่า หมายถึง กระบวนการและวิธีการดำเนินธุรกิจที่มีการควบคุมดูแลภายในองค์กร โดยมีระบบตรวจสอบการดำเนินงานและระบบการจัดทำรายงานของฝ่ายบริหาร เช่น การจัดให้มี

คณะกรรมการตรวจสอบการดำเนินงาน เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบเกี่ยวกับฐานะทางการเงินของบริษัท การดำเนินมาตรการกำกับควบคุม เพื่อให้สารสนเทศทางการเงินที่ต้องรายงานต่อผู้ถือหุ้นมีความถูกต้อง การให้คำแนะนำแก่คณะกรรมการในการแต่งตั้งผู้สอบบัญชี การกำหนดค่าตอบแทนสำหรับงานสอบบัญชีและงานที่ไม่เกี่ยวกับการสอบบัญชี รวมถึงการเพิ่มบทบาทหน้าที่ของกรรมการอิสระ เพื่อให้สามารถดูแลผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นทุกรายอย่างเท่าเทียมกัน

พิชญนันท์ (2541) กล่าวว่า Corporate Governance คือ กระบวนการในการกำกับดูแลและควบคุมองค์กรเพื่อประโยชน์ของผู้ถือหุ้น และผู้ที่เกี่ยวข้องกับบริษัท เช่น พนักงาน ลูกค้า และเจ้าหนี้ เป็นต้น

สังเวียน (2542) กล่าวว่า Corporate Governance หรือการกำกับดูแล คือ ระบบซึ่งแสดงให้เห็นถึงวิธีที่บริษัทถูกชี้แนะ ถูกจัดการและถูกควบคุม ในภาคปฏิบัติหมายถึงรวมถึง วิธีที่คณะกรรมการควรประพฤติตนต่อกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้อง การกำกับดูแลเป็นเรื่องของบทบาท สิทธิและความรับผิดชอบของกลุ่มที่เกี่ยวข้องต่างๆ ในฐานะเป็นเจ้าของ คณะกรรมการผู้จัดการ ลูกจ้าง และกลุ่มอื่นๆ ซึ่งถือว่าตนมีส่วนได้เสีย

นอกจากนี้ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยคณะกรรมการเพื่อพัฒนาระบบการกำกับดูแลกิจการที่ดี (2543) ได้จัดทำรายงานการกำกับดูแลกิจการที่ดี โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้กิจการได้มีแนวทางในการปรับปรุงระบบการจัดการให้มีคุณภาพมากขึ้น โดยให้ความหมายของการกำกับดูแลกิจการ (Corporate Governance) ว่าหมายถึงระบบที่จัดให้มีกระบวนการและโครงสร้างของภาวะผู้นำและการควบคุมของกิจการให้มีความรับผิดชอบต่อตามที่ด้วยความโปร่งใส และสร้างความสามารถในการแข่งขันเพื่อรักษาเงินลงทุน และเพิ่มมูลค่าให้แก่ผู้ถือหุ้นในระยะยาวภายในกรอบการมีจริยธรรมที่ดี โดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียอื่นและสังคมโดยรวมประกอบ

Fama and Jensen (1983) เน้นว่าคณะกรรมการบริษัทเป็นส่วนสำคัญในกลไกการควบคุมการดำเนินงานของบริษัท และกรรมการที่มาจากบุคคลภายนอกหรือกรรมการอิสระสามารถที่จะแก้ไขปัญหาดัวแทน (Agency Problems) ระหว่างผู้จัดการและผู้ถือหุ้นได้

ส่วน John and Senbet (1998) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ (Corporate Governance) โดยเน้นถึงกลไกการควบคุมภายในโดยผ่านทางคณะกรรมการบริษัท

และบทบาทของคณะกรรมการบริษัทในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของตัวแทน (Agency Problems) ที่เกิดขึ้นระหว่างผู้บริหารและผู้ถือหุ้น พบว่าคณะกรรมการบริษัทซึ่งมีหน้าที่ในการตรวจสอบการดำเนินงานของผู้บริหารจะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด ขึ้นอยู่กับความเป็นอิสระในการทำงาน ขนาดของคณะกรรมการ โครงสร้างตำแหน่งคณะกรรมการและการครอบครองหุ้นในบริษัทของคณะกรรมการ รวมถึงผลตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท

สรุปได้ว่า การกำกับดูแลกิจการ (Corporate Governance) หรือ ธรรมาภิบาล หรือ บรรษัทภิบาล หมายถึง ระบบซึ่งบริษัทใช้ชี้แนะแนวทาง (Direct) และควบคุม (Control) กิจกรรมต่างๆ โดยรวมถึงความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ (Responsibility) ว่าใครควรทำอะไร และความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ซึ่งจะต้องมีความรับผิดชอบตามหน้าที่ต่อใครและอย่างไร ตลอดจนดูแล (Supervisions) เพื่อสร้างความเจริญเติบโตให้กับบริษัท สามารถเพิ่มมูลค่าในระยะยาวให้กับเงินลงทุนของผู้ถือหุ้น โดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียอื่นและผลที่มีต่อสังคมโดยรวม

ลักษณะของการกำกับดูแลกิจการที่ดี

การกำกับดูแลกิจการที่ดี มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การบริหารองค์กรประสบความสำเร็จหรือบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ดังนั้นการกำหนดขอบเขต อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องมีการแบ่งแยกให้ชัดเจน เพื่อป้องกันการก้าวก่าย หรือการทำงานซ้ำซ้อนกัน การกำกับดูแลกิจการที่ดีเน้นการบริหารงานของคณะกรรมการและผู้บริหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะกรรมการ ผู้ซึ่งคอยดูแลการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหาร ในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว คณะกรรมการและผู้บริหารควรยึดหลักปฏิบัติ 4 ประการ คือ

ความยุติธรรม (Fairness) ควรดูแลให้ฝ่ายบริหารดำเนินการบริหารงานด้วยความเป็นธรรมแก่ผู้มีส่วนได้เสียกับการดำเนินกิจการขององค์กรอย่างเท่าเทียมกัน ดำเนินการโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

ความโปร่งใส (Transparency) คณะกรรมการและผู้บริหารควรมีการเปิดเผยข้อมูลที่โปร่งใส เชื่อถือได้ อย่างชัดเจนและครบถ้วน เพื่อให้ผู้ลงทุนสามารถประเมินผลและสามารถตรวจสอบการดำเนินงานได้

ความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น (Accountability) ด้วยการดำเนินกิจการและการบริหารงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

ความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานตามหน้าที่ (Responsibility) ควรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความตั้งใจ และมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

นอกจากหลักปฏิบัติสำคัญ 4 ประการ มีหลักการอื่นที่ช่วยสนับสนุนให้การกำกับดูแลกิจการที่ดีประสบผลสำเร็จ อาทิ ความซื่อสัตย์ (Integrity) ซึ่งไม่เพียงแต่คณะกรรมการหรือผู้บริหารเท่านั้นที่จำเป็นต้องยึดถือ พนักงานผู้ปฏิบัติงานทุกระดับควรยึดถือปฏิบัติเช่นกัน ความสามารถในการแข่งขัน (Competitiveness) มีจุดแข็งหรือข้อได้เปรียบในการดำเนินกิจการเมื่อเทียบกับองค์กรอื่นที่ดำเนินกิจการด้านเดียวกัน เป็นต้น

บทบาทและความรับผิดชอบของบุคคลต่างๆ ต่อกระบวนการกำกับดูแล

บุคคลทุกระดับในองค์กรหรือบริษัท รวมถึงบุคคลภายนอก ต่างมีบทบาทต่อการกำกับดูแลกิจการ อีกทั้งยังมีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ ได้แก่ ผู้ถือหุ้น คณะกรรมการบริษัท ฝ่ายจัดการ คณะกรรมการตรวจสอบ พนักงานบริษัท ผู้ตรวจสอบภายใน (Internal Auditor) ผู้สอบบัญชีภายนอก (External Auditor) รวมถึงการควบคุมโดยตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้ถือหุ้น (Shareholders)

ผู้ถือหุ้นถือได้ว่าเป็นเจ้าของบริษัท และมีส่วนได้เสียในผลประโยชน์ของบริษัท ด้วย ยังมีส่วนได้เสียในผลประโยชน์ของบริษัทมากก็จะเกิดแรงจูงใจในการตรวจสอบการดำเนินงานของผู้บริหารบริษัทที่ตนถือหุ้นอยู่มากไปด้วย นั่นคือ การกำกับควบคุมและตรวจสอบจากผู้ที่มีส่วนได้เสียต่อผลประโยชน์ ยิ่งผู้ถือหุ้นมีส่วนการถือครองหุ้นมากเท่าใดก็ยิ่งเกิดแรงจูงใจในการตรวจสอบมากขึ้น โดยเฉพาะผู้ถือหุ้นมากในระดับหนึ่งจนถึงเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ซึ่งมักจะถือหุ้นเป็นระยะเวลานานเพื่อหวังอำนาจในการบริหารหรือเงินปันผลจากหุ้นที่ครอบครองอยู่ ซึ่งแตกต่างจากผู้ถือหุ้นรายย่อยที่มักจะครอบครองหุ้นเพื่อเก็งกำไรในระยะสั้น โดยผู้ถือหุ้นเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นผู้ลงทุนมากกว่าที่จะเป็นเจ้าของ อีกทั้งการที่มีเจ้าของกิจการกระจายอยู่ทั่วไป ทำให้ยากแก่การรวมตัว จึงทำให้ไม่มีการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงานของฝ่ายบริหารอย่างจริงจังเท่าที่ควร แต่ถ้าผู้ถือหุ้นเป็นสถาบันต่างๆ เช่น กองทุนบำเหน็จบำนาญ

ข้าราชการ (ก.บ.ข.) ก็จะมีฝ่ายตรวจสอบที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน ทำให้การตรวจสอบมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ผู้ถือหุ้นหรือผู้ที่เป็นเจ้าของบริษัทจะแต่งตั้งคณะกรรมการบริษัทขึ้นมา เพื่อเป็นตัวแทนของผู้ถือหุ้นในการควบคุมการทำงานของฝ่ายบริหาร เพื่อให้บริษัทมีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและมั่นคง ดังนั้นผู้ถือหุ้นจะต้องเห็นความสำคัญของกระบวนการกำกับดูแลที่ดี และมีนโยบายที่ชัดเจนที่จะเพิ่มบทบาทของตนเองในการตรวจสอบการบริหารมากขึ้น ซึ่งตามหลักกฎหมายแล้วผู้ถือหุ้นมีบทบาทสำคัญในการกำกับดูแลกิจการ อาจเนื่องมาจากสิทธิในการเลือกคณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการตรวจสอบ โดยสามารถจำกัดขนาดของคณะกรรมการบริษัทและรับทราบเหตุการณ์ต่างๆ รวมถึงผลการดำเนินงานของบริษัท เพื่อคุ้มครองผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นเองโดยจะมีการประชุมผู้ถือหุ้นทุกปี

2. คณะกรรมการบริษัท (Board of Directors)

คณะกรรมการบริษัท โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริษัทมหาชน ซึ่งเป็นบริษัทที่มีผู้ถือหุ้น และประชาชนทั่วไปมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของกิจการ เปรียบเสมือนเป็นผู้รับมอบภาระกิจการบริหารกิจการจากผู้ถือหุ้น ซึ่งมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและกลยุทธ์ทางธุรกิจ คณะกรรมการต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเสี่ยงของธุรกิจเป็นอย่างดี และเป็นผู้กำหนดระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (Acceptable level of risks) นอกจากนี้คณะกรรมการยังต้องสอดส่องดูแลให้มั่นใจว่าฝ่ายจัดการหรือฝ่ายบริหารได้ดำเนินการอย่างเพียงพอและเหมาะสม ในการบริหารความเสี่ยง นั่นคือบทบาทสำคัญของคณะกรรมการก็คือ คอยสอดส่องดูแลฝ่ายจัดการ และฝ่ายบริหารแทนผู้ถือหุ้น รับผิดชอบในการทำหน้าที่ดูแลกิจการ (Stewardship) ให้เป็นไปอย่างยุติธรรมและสมเหตุสมผลสูงสุดหมายถึงของบริษัท ดังนั้นคณะกรรมการของบริษัทมหาชนจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการกำกับดูแลกิจการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. ฝ่ายจัดการหรือฝ่ายบริหาร (Management)

ในกระบวนการกำกับดูแลของบริษัท ผู้จัดการมีบทบาทสำคัญ โดยฝ่ายจัดการหรือฝ่ายบริหารมีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารงานให้เป็นไปตามนโยบายและกลยุทธ์ทางธุรกิจที่คณะกรรมการให้ไว้ หรือกล่าวว่าฝ่ายจัดการจะต้องบริหารงานในบริษัทโดยเห็นแก่ประโยชน์ของบริษัทหรือผู้ถือหุ้นมากกว่าเห็นแก่ประโยชน์ของตนเอง

4. คณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee)

คณะกรรมการตรวจสอบ มีหน้าที่รับผิดชอบที่สำคัญในการกำกับดูแลกิจการ โดยเป็นตัวแทนของคณะกรรมการ ซึ่งคณะกรรมการได้จัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบเพื่อเป็นผู้ช่วยในการกำกับดูแลกิจการในเรื่องที่เกี่ยวกับรายงานทางการเงิน การสอบบัญชีและการกำกับดูแลกิจการโดยทั่วไป ในฐานะที่เป็นกลไกหนึ่งในการกำกับดูแลกิจการ คณะกรรมการตรวจสอบจึงมีหน้าที่ในการสอดส่องดูแลฝ่ายจัดการ ผู้สอบบัญชีภายนอก และผู้สอบบัญชีภายใน เพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นและสร้างหลักประกันเพิ่มขึ้นเกี่ยวกับคุณภาพของข้อมูลทางการเงินของกิจการ รายงานทางการเงินของบริษัทเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของฝ่ายจัดการ คณะกรรมการและผู้สอบบัญชีภายนอก โดยมีคณะกรรมการตรวจสอบเป็นตัวกลาง และเป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง 3 กลุ่ม ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นผู้คอยติดตามการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายจัดการในการพิทักษ์รักษาทรัพย์สินของบริษัท เพื่อสร้างความมั่นใจแก่นักลงทุน อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์ทุจริตและการฟ้องร้องที่ผ่านมา พบว่า การตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชีอิสระเพียงคนเดียวยังไม่เพียงพอ จึงได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบขึ้น ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการที่มีความเป็นอิสระ ทำหน้าที่แต่งตั้งและถอดถอนผู้สอบบัญชีอิสระ โดยมีประเด็นสำคัญในเรื่องนี้คือ ผู้สอบบัญชีอิสระจะไม่เป็นอิสระจริงหากถูกแต่งตั้งหรือถอดถอนโดยฝ่ายจัดการ หรือกรรมการที่อยู่ในความควบคุมของฝ่ายจัดการ ซึ่งอาจส่งผลให้ใช้วิธีการทางบัญชีที่ทำให้บริษัทดูดีเพื่อประโยชน์ของตนเองไม่ใช่เพื่อผู้ถือหุ้น และเป็นไปได้ที่ผู้สอบบัญชีอิสระจะปฏิบัติตามคำสั่งเพื่อรักษาตำแหน่งที่มีค่าตอบแทนสูงไว้ ดังนั้นหน้าที่งานสอบบัญชีอิสระจึงต้องถูกควบคุมโดยคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นอิสระ

ตามประกาศของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2542 เรื่อง คุณสมบัติและขอบเขตการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบ กำหนดให้คณะกรรมการตรวจสอบประกอบด้วยกรรมการบริษัทอย่างน้อย 3 คน และคณะกรรมการตรวจสอบอย่างน้อย 1 คน ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ด้านการบัญชีหรือการเงิน และคณะกรรมการตรวจสอบต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

- 1) ถือหุ้นไม่เกินร้อยละ 5 ของทุนชำระแล้วของบริษัท บริษัทในเครือ บริษัทร่วมหรือบริษัทที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ให้นับรวมหุ้นที่ถือโดยผู้ที่เกี่ยวข้องด้วย

- 2) ไม่มีส่วนร่วมในการบริหารงานในบริษัท บริษัทในเครือ บริษัทร่วม หรือ บริษัทที่เกี่ยวข้อง หรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัท รวมทั้งไม่เป็นลูกจ้าง พนักงาน หรือที่ปรึกษาที่ได้รับเงินเดือนประจำจากบริษัท บริษัทในเครือ บริษัทร่วม หรือบริษัทที่เกี่ยวข้อง หรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัท
- 3) ไม่เป็นผู้มีผลประโยชน์ส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม ทั้งในด้านการเงินและการบริหารของบริษัท บริษัทย่อย บริษัทร่วม และผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัทในระยะเวลา 1 ปี ก่อนได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการ ตรวจสอบ
- 4) ไม่เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับญาติสนิทของผู้บริหารหรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัท
- 5) ไม่เป็นผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งขึ้นเป็นตัวแทน เพื่อรักษามลประโยชน์ของ กรรมการหรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัทและได้กล่าวถึงลักษณะของความ เป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบไว้ด้วยว่า เป็นกรรมการที่เป็นอิสระ จากผู้ถือหุ้นรายใหญ่หรือกลุ่มของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ และสามารถดูแลไม่ให้ เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างบริษัทกับผู้บริหาร ผู้ถือหุ้นราย ใหญ่ หรือบริษัทอื่นที่มีผู้บริหารหรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่กลุ่มเดียวกัน
- 6) สามารถปฏิบัติหน้าที่และแสดงความเห็น หรือรายงานผลการปฏิบัติงาน ตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการของบริษัทได้โดยอิสระ โดย ไม่อยู่ภายใต้การควบคุมของผู้บริหารหรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัท ผู้ที่ เกี่ยวข้องหรือญาติสนิทของบุคคลดังกล่าว

5. พนักงานบริษัท

พนักงานบริษัทมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ โดยจะต้อง ศึกษาให้ทราบว่า มาตรการและระบบการควบคุมภายในของหน่วยงานหรือองค์กรที่ตนปฏิบัติ หน้าที่อยู่นั้นกำหนดไว้อย่างไร และจะต้องเอาใจใส่ปฏิบัติตามมาตรการและระบบเหล่านั้นเพื่อให้ การกำกับควบคุมนั้นเกิดประสิทธิผล เป็นหน้าที่ขององค์กรที่จะต้องฝึกอบรมให้พนักงานบริษัททุก

คนมีจิตสำนึก ตระหนักถึงความสำคัญและหลักการของการกำกับดูแลกิจการที่ดี และผลประโยชน์ที่พนักงานจะได้รับ

6. ผู้ตรวจสอบภายใน (Internal Auditor)

ผู้ตรวจสอบภายใน จะช่วยประกันความน่าเชื่อถือของระบบการควบคุมภายในหน้าที่หลักของผู้ตรวจสอบภายใน คือ การตรวจสอบและประเมินประสิทธิผลของการควบคุมภายในองค์กร โดยทำการประเมินความเพียงพอและประสิทธิผลของระบบการควบคุมภายในที่มีอยู่ และตรวจสอบการปฏิบัติตามระบบการควบคุมที่มีอยู่ นั้น นำเสนอรายงานข้อเสนอแนะต่อฝ่ายจัดการและคณะกรรมการตรวจสอบ ติดตามผลการปรับปรุงแก้ไขของฝ่ายจัดการ และรายงานผลการติดตามให้คณะกรรมการตรวจสอบทราบ ทั้งนี้คณะกรรมการตรวจสอบจะเป็นผู้คอยดูแลความเป็นอิสระในการทำงานของผู้ตรวจสอบภายใน รวมทั้งดูแลว่าฝ่ายจัดการได้นำข้อเสนอแนะของผู้ตรวจสอบภายในไปดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามความเหมาะสมแล้ว อีกทั้งควรร่วมมือและประสานงานกับผู้ตรวจสอบภายนอกด้วย โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการควบคุมภายในองค์กร เพื่อเสริมให้ผู้ตรวจสอบภายนอกสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไป ผลจากความร่วมมือของผู้ตรวจสอบภายในที่ให้กับผู้ตรวจสอบภายนอก ก็จะทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการตรวจสอบภายในในมุมมองของผู้ตรวจสอบภายนอก เป็นการตอบแทน ซึ่งก็เป็นประโยชน์แก่การตรวจสอบภายในเช่นกัน

7. ผู้สอบบัญชีภายนอก (External Auditor)

แม้ว่าผู้สอบบัญชีภายนอกจะไม่ได้เป็นบุคคลภายในขององค์กร แต่ก็มีบทบาทสำคัญต่อคุณภาพของการกำกับดูแลกิจการ โดยที่บทบาทหลักของผู้สอบบัญชีภายนอกคือ การแสดงความเห็นต่อความถูกต้องของงบการเงิน การปฏิบัติหน้าที่ของผู้สอบบัญชีจะต้องเป็นไปตามมาตรฐานการสอบบัญชีโดยทั่วไป ที่กำหนดให้ผู้สอบบัญชีต้องประเมินประสิทธิภาพการควบคุมภายในของกิจการที่ตรวจสอบ เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่ารายการทางบัญชีได้บันทึกไว้โดยถูกต้อง สมบูรณ์และเพื่อกำหนดขอบเขตการปฏิบัติงานตรวจสอบให้รัดกุมและเหมาะสม ซึ่งตามมาตรฐานการสอบบัญชีดังกล่าว ไม่มีข้อบังคับให้ผู้สอบบัญชีต้องแจ้งให้ผู้บริหารทราบจุดอ่อนของการควบคุมภายในทั้งหมดที่ผู้สอบบัญชีภายนอกได้ทราบจากผลการตรวจสอบ อย่างไรก็ตามผู้สอบบัญชีภายนอกมักถือเป็นภาระที่จะแจ้งให้ผู้บริหารระดับสูงของบริษัทลูกค้าทราบถึงจุดอ่อน หรือข้อบกพร่องของระบบการควบคุมภายในพร้อมทั้งข้อเสนอแนะ

8. ตลาดหลักทรัพย์ (Stock Market)

สำหรับบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ตลาดหลักทรัพย์ได้มีการควบคุมการกำกับดูแลกิจการโดยใช้หลักเกณฑ์ต่างๆ ในการจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งถือว่าเป็นส่วนประกอบสำคัญในการกำกับดูแลกิจการ โดยรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับบริษัท จำเป็นต้องแสดงในหนังสือชี้ชวนให้ซื้อหุ้นของบริษัท การนำเสนอรายละเอียดต่างๆ ของบริษัทสู่สาธารณชน และการเปิดเผยข้อมูลสารสนเทศ รวมถึงข้อบังคับต่างๆ ที่ตลาดหลักทรัพย์ออกมาใช้บังคับกับบริษัทจดทะเบียน

2.3 งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการกำไรและการกำกับดูแลขององค์กร

ที่ผ่านมาได้มีการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการกำไรและการกำกับดูแลขององค์กรกัน อย่างแพร่หลาย ไม่ว่าจะเป็นงานวิจัยของ Ching et al. (2002), Klein (2002), Becker et al. (1998), Beasley (1996) และ Dechow et al. (1996) ซึ่งงานวิจัยทั้งหมดมีข้อสมมติฐานที่คล้ายคลึงกัน คือ การกำกับดูแลขององค์กรมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไร

Ching et al. (2002) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการกำไร การกำกับดูแลและผลการดำเนินงานของบริษัทที่ออกหุ้นเพิ่มทุน โดยศึกษาบริษัทที่ออกหุ้นเพิ่มทุนในช่วงระหว่างปี 1993 -1998 ที่ปรากฏใน Fact Book ของตลาดหลักทรัพย์แห่งฮ่องกง (Stock Exchange of Hong Kong) และข้อมูลทางบัญชีและข้อมูลราคาหุ้นซึ่งปรากฏใน Pacific Basin Capital Markets (PACAP) Databases และในรายงานประจำปี โดยการทดสอบจะใช้การวิเคราะห์ความถดถอยโดยใช้ข้อมูลภาคตัดขวาง (Cross-Sectional Regressions) ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ออกหุ้นเพิ่มทุนที่ใช้ในการทดสอบ ถ้ามีการออกหุ้นมากกว่าหนึ่งครั้งในช่วงปีที่ทดสอบจะใช้การออกหุ้นครั้งแรกสุดในการทดสอบ เพื่อหลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อนของข้อมูล และในการศึกษาจะไม่รวมบริษัทที่ให้บริการทางการเงินต่างๆ โดยแบ่งการทดสอบออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การทดสอบการเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายโดยดุลยพินิจของผู้บริหารก่อนการออกหุ้นเพิ่มทุน โดยใช้โมเดลของ modified Jones (1991) ในการประมาณการจัดการกำไรของผู้บริหาร เพื่อที่จะพยากรณ์ผลการดำเนินงานและผลตอบแทนของหุ้นหลังการเพิ่มทุน และผลการศึกษาพบว่าบริษัทได้นำกำไรในอนาคตมาใช้ในปีก่อนการออกหุ้นเพิ่มทุน เพื่อดึงดูดความสนใจของนักลงทุน และผลที่ตามมาคือกำไรลดลงภายหลังจากการออกหุ้นในปีที่ 2 โดยการประมาณจากผลตอบแทนของสินทรัพย์ (ROA) นอกจากนี้ในส่วนที่ 2 ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการกำไรในช่วงที่มีการออกหุ้นเพิ่ม

ทุนว่ามีความสัมพันธ์กับโครงสร้างการกำกับดูแลขององค์กรหรือไม่ ผลการศึกษาพบว่า ขนาดของคณะกรรมการที่มีขนาดใหญ่จะมีโอกาสในการจัดการกำไรสูงในช่วงที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุน ซึ่งผลการศึกษาสนับสนุนสมมติฐานที่ว่า ขนาดของคณะกรรมการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการจัดการกำไรของบริษัทในช่วงที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุน

Klein (2002) ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee) และลักษณะของคณะกรรมการ (Board Characteristics) กับการจัดการกำไรของบริษัท โดยใช้ความผิดปกติของรายการพึงรับพึงจ่าย (Abnormal Accruals) เป็นตัวแทนของการจัดการกำไร โดยการทดสอบใช้ข้อมูลเกี่ยวกับคณะกรรมการและคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของสหรัฐอเมริกาจำนวนทั้งหมด 692 บริษัทที่จัดลำดับโดย S&P ตั้งแต่ปี 1992-1993 ไม่รวมบริษัทในกลุ่มธนาคาร ธุรกิจประกันภัย และธุรกิจที่มีมูลค่าอยู่ในนอกประเทศ ผลการศึกษาพบว่า ความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ทางลบกับความผิดปกติของรายการพึงรับพึงจ่าย (Abnormal Accruals) และพบความสัมพันธ์ทางลบระหว่างความเป็นอิสระของคณะกรรมการกับความผิดปกติของรายการพึงรับพึงจ่าย ความเป็นอิสระของกรรมการ และคณะกรรมการตรวจสอบที่ลดลงส่งผลให้ความผิดปกติของรายการพึงรับพึงจ่ายเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ผลการทดสอบสรุปว่าโครงสร้างของคณะกรรมการที่มีความเป็นอิสระมากกว่า จะมีประสิทธิภาพในการควบคุมกิจการทั้งด้านกัมพูชี่และการเงินมากกว่า ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ว่า การจัดการกำไรมีความสัมพันธ์ทางลบกับกรรมการอิสระและคณะกรรมการตรวจสอบ

Becker et al. (1998) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของคุณภาพของการตรวจสอบที่มีต่อการจัดการกำไร โดยทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพของการตรวจสอบโดยใช้ขนาดของสำนักงานสอบบัญชีเป็นตัวแทนคุณภาพของการตรวจสอบ ประเภทของผู้สอบบัญชีที่มีขนาดใหญ่ (Big 6 Auditors) ณ ขณะนั้น แทนคุณภาพของการตรวจสอบที่สูงกว่าประเภทที่ไม่ใช่ผู้สอบบัญชีที่มีขนาดใหญ่ (Non Big 6 Auditors) กับการจัดการกำไรซึ่งวัดจากการเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารซึ่งคำนวณจากโมเดลของ Jones (1991) และตั้งสมมติฐานว่าลูกค้าของสำนักงานสอบบัญชีอื่นที่ไม่ใช่สำนักงานสอบบัญชีที่มีขนาดใหญ่ (Non Big 6) จะมีการเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร สูงกว่าลูกค้าของสำนักงานสอบบัญชีที่มีขนาดใหญ่ (Big 6) โดยการทดสอบใช้ข้อมูลภาคตัดขวาง (Cross-Sectional) ในปี 1993 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นลูกค้าของสำนักงานสอบบัญชีที่มีขนาดใหญ่จำนวน 10,379 ตัวอย่าง และลูกค้าของสำนักงานสอบบัญชีอื่นที่ไม่ใช่สำนักงานสอบบัญชีที่

มีขนาดใหญ่จำนวน 2,179 ตัวอย่าง ผลการศึกษาพบว่า ลูกค้าของสำนักงานสอบบัญชีอื่นที่ไม่ใช่สำนักงานสอบบัญชีที่มีขนาดใหญ่ (Non Big 6) มีการเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารเฉลี่ย 1.5-2.1% ของสินทรัพย์รวม ซึ่งสูงกว่าลูกค้าของสำนักงานสอบบัญชีที่มีขนาดใหญ่ (Big 6)

Beasley (1996) ได้ทำการศึกษาวิจัยเชิงประจักษ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบของคณะกรรมการบริษัทและการทุจริตในงบการเงิน โดยทดสอบว่าถ้าสัดส่วนของคณะกรรมการอิสระสูงขึ้นจะทำให้การทุจริตในงบการเงินลดลงหรือไม่ และทดสอบว่าถ้าสัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบสูงขึ้นการทุจริตในงบการเงินจะลดลงหรือไม่ ซึ่ง Beasley ได้ใช้การวิเคราะห์ความถดถอยแบบโลจิสติก จากกลุ่มตัวอย่างบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ทั้งหมด 150 บริษัท โดยแบ่งเป็นบริษัทที่มีการทุจริตในงบการเงิน และไม่มีการทุจริตในงบการเงิน อย่างละ 75 บริษัท ในระหว่างปี 1980-1991 การทดสอบแบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเพื่อทดสอบสมมติฐานที่ว่า สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัทสำหรับบริษัทที่มีการทุจริตในงบการเงิน จะต่ำกว่าบริษัทที่ไม่มีการทุจริตในงบการเงิน ส่วนที่สองเพื่อทดสอบสมมติฐานที่ว่า คณะกรรมการของบริษัทที่มีการทุจริตในงบการเงินจะมีจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบน้อยกว่าบริษัทที่ไม่มีการทุจริตในงบการเงิน ผลการศึกษาพบว่า บริษัทที่ไม่มีการทุจริตในงบการเงินมีจำนวนกรรมการที่มาจากบุคคลภายนอกเป็นสัดส่วนที่สูงกว่าบริษัทที่มีการทุจริตในงบการเงิน ซึ่งตรงกับสมมติฐานข้อแรก อย่างไรก็ตามผลการศึกษาได้แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการตรวจสอบไม่มีความสัมพันธ์กับการทุจริตในงบการเงิน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่สอง

Dechow et al. (1996) ได้ทำการศึกษาสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการกำไร โดยทำการวิเคราะห์บริษัทที่เกิดประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามนโยบายการบัญชี (GAAP) ตามรายงานของคณะกรรมการควบคุมและซื้อขายหลักทรัพย์ในระหว่างปี 1982 – 1992 ในการศึกษาดังกล่าว Dechow และคณะได้ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไร (Earnings Manipulations) และจุดอ่อนของโครงสร้างการกำกับดูแลภายในของบริษัท และผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการกำไรของบริษัท จากกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งหมด 92 บริษัท ซึ่งพบว่าแรงจูงใจที่สำคัญในการจัดการกำไร คือ ความต้องการดึงดูดแหล่งเงินทุนจากภายนอก จากผลการทดสอบยังพบว่า ปัจจัยในเรื่องของการจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบอยู่ในบริษัท และการมีบุคคลภายนอกถือหุ้นในบริษัทจะทำให้ระดับของการจัดการกำไร (Earnings Manipulations) ลดลง ในทางตรงข้าม หากมีคณะกรรมการบริษัทเป็นกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจำนวนมากกว่าร้อยละ 50 และผู้บริหารระดับสูง (CEO) มีตำแหน่งเป็นประธานกรรมการบริษัท

(Chairman) รวมถึงการที่ผู้บริหารระดับสูง (CEO) เป็นผู้ก่อตั้งบริษัทจะมีผลทำให้เกิดการจัดการ
กำไรที่สูงขึ้น

นอกจากนี้ผลการศึกษาของ Bradbury et al. (2002), Chtourou et al. (2001)
และ Xie et al. (2003) เกี่ยวกับการกำกับดูแลกับการจัดการกำไรยังคงคล้ายคลึงกัน ดังนี้

Bradbury et al. (2002) ได้ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลและ
คุณภาพทางการบัญชี ซึ่งในเรื่องของการกำกับดูแลได้ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะของคณะกรรมการ
บริษัทและคณะกรรมการตรวจสอบ ส่วนคุณภาพทางการบัญชีได้ใช้ความผิดปกติของรายการ
รับฟังจ่าย (Abnormal Accruals) หรือการจัดการกำไร โดยการทดสอบใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน
ทั้งสิ้น 252 บริษัท จากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งสิงคโปร์และกัวลาลัมเปอร์
(Singapore and Kuala Lumpur Stock Exchanges) ในปี 2000 ซึ่งไม่รวมบริษัทที่อยู่ในกลุ่ม
อุตสาหกรรมการเงินและธนาคาร โดยผลของการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ขนาดของคณะกรรมการ
บริษัท และความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับคุณภาพทางการบัญชี
กล่าวคือ คณะกรรมการบริษัทที่มีจำนวนมากและคณะกรรมการตรวจสอบที่มีสัดส่วนของ
คณะกรรมการอิสระที่สูงจะทำให้ลดรายการรับฟังจ่ายที่ผิดปกติ (Abnormal Accruals) หรือ
การจัดการกำไรลง

Chtourou et al. (2001) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการที่มีผลกระทบต่อ
คุณภาพของข้อมูลทางการเงิน โดยทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของ
คณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไร ซึ่งวัดโดยใช้ระดับของการ
เปลี่ยนแปลงรายการรับฟังจ่าย ผลการศึกษาพบว่า การจัดการกำไรมีความสัมพันธ์กับการ
กำกับดูแล กล่าวคือ สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระที่สูง และการประชุมที่มากกว่า 2 ครั้ง ใน 1
ปี จะทำให้การจัดการกำไรลดลง โดยคณะกรรมการตรวจสอบจะมีการควบคุมความถูกต้องทั้ง
การเงินและผู้สอบบัญชี และพบว่าการถือหุ้นของคณะกรรมการจะส่งผลให้มีการจัดการกำไร
เกิดขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่าหากกรรมการบริษัทมีประสบการณ์ในการเป็นกรรมการบริษัทและการ
มีกรรมการอิสระในสัดส่วนที่สูง จะส่งผลให้เกิดการจัดการกำไรที่ลดลง

Xie et al. (2003) ได้ทำการทดสอบบทบาทของคณะกรรมการบริษัทและ
คณะกรรมการตรวจสอบที่มีต่อการกำกับดูแลและการจัดการกำไร โดยศึกษาว่า องค์ประกอบ
ทั่วไปของคณะกรรมการบริษัท และคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไร

อย่างไร ผลการศึกษาพบว่า การที่มีคณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ด้านการบัญชีและการเงิน จะส่งผลให้บริษัทมีการจัดการกำไรที่ลดลง และความถี่หรือจำนวนครั้งในการประชุมของทั้งคณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการตรวจสอบ มีความสัมพันธ์กับการที่จะลดระดับการเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร หรือระดับของการจัดการกำไรได้ ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า กิจกรรมต่างๆ ที่คณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการตรวจสอบปฏิบัติ เช่น การประชุม รวมถึงความเชี่ยวชาญทางด้านการบัญชีและการเงินเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สามารถลดการจัดการกำไรที่อาจจะเกิดขึ้นจากฝ่ายบริหารของบริษัทได้

2.4 งานวิจัยเกี่ยวกับผลการดำเนินงานกับการกำกับดูแลขององค์กร

จากงานวิจัยในต่างประเทศ ซึ่งเป็นงานวิจัยของ Yermack (1996) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานของบริษัทกับขนาดของคณะกรรมการ โดยใช้ข้อมูลระหว่างปี 1984-1991 เป็นระยะเวลา 8 ปี จากจำนวนบริษัท 452 บริษัทที่ใหญ่ที่สุดจากการจัดอันดับจากยอดขาย สินทรัพย์ มูลค่าหุ้นตามราคาตลาด และรายได้สุทธิ โดยไม่รวมบริษัทที่เป็นสถาบันการเงิน เพราะคาดว่าบริษัทเหล่านี้จะมีรัฐบาลเข้าไปทำการควบคุม ซึ่งอาจทำให้เกิดการจำกัดบทบาทของคณะกรรมการ โดยสามารถหาจำนวนคณะกรรมการบริษัทได้จากรายงานประจำปีของบริษัท โดยในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้การถดถอยกำลังสองน้อยที่สุดหาความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของคณะกรรมการกับผลการดำเนินงานของบริษัท ซึ่งวัดจากมูลค่าทางตลาด โดยวัดอยู่ในรูปของค่า Tobin's Q ซึ่งนอกจากศึกษาเรื่องขนาดของคณะกรรมการบริษัทแล้ว ยังทำการศึกษาโดยใช้ตัวแปรอื่นที่คาดว่าจะมีผลต่อค่า Tobin's Q โดยตรงหรือมีผลต่อแรงจูงใจและความสามารถในการตรวจสอบการดำเนินงานของผู้บริหาร ได้แก่ ขนาดของบริษัท จำนวนประเภทกิจการย่อยของบริษัท และสัดส่วนการครอบครองหุ้น นอกจากนี้ยังใช้อัตราส่วนทางการเงินเป็นตัววัดผลกำไรและประสิทธิภาพจากการใช้สินทรัพย์เป็นตัวแปรตาม นอกเหนือจากการใช้ค่า Tobin's Q โดยข้อสมมติฐานของ Yermack คือมูลค่าทางตลาดของบริษัทขึ้นอยู่กับคุณภาพในการตรวจสอบและการตัดสินใจของคณะกรรมการ รวมถึงขนาดของคณะกรรมการเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดผลประกอบการของบริษัท ผลการศึกษาพบว่า มูลค่าทางตลาดของบริษัทจะลดลงอย่างต่อเนื่อง เมื่อขนาดของคณะกรรมการบริษัทอยู่ระหว่าง 4-10 คน แต่หลังจาก 10 คนขึ้นไปแล้ว จะไม่ปรากฏความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของคณะกรรมการและมูลค่าทางตลาดของบริษัท ส่วนอัตราส่วนทางการเงินในการวัดผลกำไรและผลตอบแทนจากการถือสินทรัพย์จะลดลงอย่างรวดเร็ว เมื่อขนาดของคณะกรรมการอยู่ระหว่าง 4-10 คน หลังจากนั้นอัตราส่วนจะค่อยๆ ลดลงในช่วง 11 คนขึ้นไป นอกจากนี้ยังพบว่ากรรมการอิสระจะลดลง เมื่อขนาดของ

คณะกรรมการมากกว่าหรือเท่ากับ 10 คน ทำให้คาดว่ากรณีที่ตัวแทนจากบุคคลภายนอกในตำแหน่งกรรมการบริษัท จะเป็นการช่วยปรับปรุงกระบวนการกำกับดูแลกิจการ (Corporate Governance) ให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งงานวิจัยของ Yermack สามารถสรุปได้ว่า ถ้าต้องการให้มีกระบวนการกำกับดูแลกิจการที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จะต้องมีการจำกัดขนาดของคณะกรรมการบริษัทให้มีความเหมาะสม

นอกจากนี้ มีการศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เกี่ยวกับผลการดำเนินงานของบริษัทกับการกำกับดูแล โดยเป็นงานวิจัยของ กาญจนา ตั้งภากรณ์ (2542) และ ผกามาศ เอื้องอุดม (2543) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

กาญจนา ตั้งภากรณ์ (2542) ได้ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลของคณะกรรมการบริษัทที่มีต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ โดยทำการศึกษารายบริษัททั้งหมดในตลาดหลักทรัพย์ในปี พ.ศ. 2541 การศึกษาประสิทธิผลของคณะกรรมการบริษัทจะวัดประสิทธิผลของคณะกรรมการบริษัทจากขนาด (Size), โครงสร้างตำแหน่ง (Composition) และสัดส่วนการถือหุ้นภายในบริษัทของคณะกรรมการบริษัท ส่วนผลการดำเนินงานของบริษัทจะใช้วิธีวัดผลการดำเนินงานโดยใช้ค่า Tobin's Q ผลการศึกษาพบว่ากรณีที่บริษัทมีกรรมการที่มีนามสกุลเหมือนกันหรือกรรมการที่มาจากครอบครัวเดียวกันหรือหลายครอบครัวนั้น จะทำให้ผลการดำเนินงานของบริษัทลดลง และกรณีที่บริษัทมีกรรมการถือหุ้นรวมกันมากกว่าหรือเท่ากับ 5% จะทำให้ผลการดำเนินงานแย่งลง ในขณะที่การมีกรรมการถือหุ้นรวมกันมากกว่าหรือเท่ากับ 15% จะส่งผลดีต่อผลการดำเนินงานของบริษัท ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในลักษณะเดียวกับกรณีที่บริษัทมีกรรมการถือหุ้นรวมกันมากกว่าหรือเท่ากับ 50%

ผกามาศ เอื้องอุดม (2543) ซึ่งได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งวัดจากผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ทั้งหมดของบริษัท กับโครงสร้างคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วยขนาดของคณะกรรมการ และการถือหุ้นของบริษัทของกรรมการที่มาจากบุคคลภายใน โดยใช้สมการถดถอยเชิงซ้อนในการวิเคราะห์ข้อมูลภาคตัดขวางในปี พ.ศ. 2539 และ พ.ศ. 2541 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับตัวแปรโครงสร้างคณะกรรมการว่ามีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของบริษัท นอกจากนี้ยังมีตัวแปรควบคุมที่เกี่ยวข้อง คือ ขนาดของบริษัท จำนวนปีที่บริษัทเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โอกาสการลงทุนของบริษัท ระดับหนี้สินของบริษัท การกระจายความเสี่ยงของบริษัท และความสามารถใน

การชำระหนี้ของบริษัท ผลจากการศึกษาพบว่า โครงสร้างคณะกรรมการบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทยไม่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของบริษัท ยกเว้นกรรมการที่เป็นชาวต่างประเทศที่มีอิทธิพลทางบวกกับผลการดำเนินงานของบริษัทในปี พ.ศ. 2541 และในช่วงวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจพบว่า ผลการดำเนินงานของบริษัทในอดีตมีอิทธิพลต่อโครงสร้างคณะกรรมการ กล่าวคือผลการดำเนินงานที่ไม่ดีในอดีตจะทำให้มีการเพิ่มจำนวนกรรมการในคณะกรรมการของบริษัท เช่นเดียวกับสัดส่วนกรรมการอิสระที่เพิ่มขึ้น สำหรับสัดส่วนการถือหุ้นของกรรมการที่มาจากบุคคลภายในนั้น พบว่าผลการดำเนินงานของบริษัทในอดีต มีอิทธิพลทางบวกกับสัดส่วนการถือหุ้นของบริษัทของกรรมการที่มาจากบุคคลภายในในปี พ.ศ. 2539 แต่ในช่วงวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในปี 2541 ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ทั้งหมด กับสัดส่วนการถือหุ้นของบริษัทของกรรมการที่มาจากบุคคลภายใน

2.5 งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการกำไรและการออกหุ้นสามัญเพิ่มทุน

มีการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการกำไรกับผลการดำเนินงานหลังจากมีการระดมทุน โดยการออกหุ้นสามัญเพิ่มทุน ซึ่งเป็นงานวิจัยของ Teoh, Welch and Wong (1998), Rangan (1998) และแวววัน ปรางค์ธวัช (2545) โดยทั้ง 3 งานวิจัยมีข้อสมมติฐานที่คล้ายคลึงกัน โดยมองว่า บริษัทจะทำการเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารก่อนการระดมทุนเพิ่ม เพื่อดึงดูดความสนใจจากนักลงทุน โดยแต่ละงานวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

Teoh, Weich and Wong (1998) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานที่ลดลงหลังการออกหุ้นเพิ่มทุนกับการจัดการกำไร พบว่าบริษัทที่ออกหุ้นเพิ่มทุนสามารถรายงานกำไรให้เพิ่มขึ้น โดยใช้การเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (discretionary accruals) โดยผู้บริหารจะใช้นโยบายทางบัญชีที่ยืดหยุ่นในการสร้างกำไรสุทธิให้สูงขึ้นก่อนการออกหุ้นเพิ่มทุนไปถึงช่วงที่มีการออกหุ้นสามัญ และยังพบว่าหลังการระดมทุนเพิ่ม ผลตอบแทนของหุ้นและกำไรสุทธิของบริษัทมีแนวโน้มผลการดำเนินงานที่แย่ลง โดยเทียบกับบริษัทจับคู่เหมือน โดยทำการศึกษาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1970-1989 และได้แบ่งการทดสอบการเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายระยะสั้นโดยฝ่ายบริหาร (discretionary current accruals) การเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายระยะยาวโดยฝ่ายบริหาร (discretionary long-term accruals) การเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายจากการดำเนินงานระยะสั้น (non-discretionary current accruals) การเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายจากการดำเนินงานระยะยาว (non-discretionary long-term accruals)

เพื่อให้ทราบว่าแบบไหนที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งกำไรและผลตอบแทนของหุ้นมากที่สุด โดยทดสอบว่าส่วนไหนที่มีผลต่อกำไรสุทธิ ซึ่งกำไรสุทธิประกอบด้วยสองส่วน คือ กระแสเงินสดจากการดำเนินงานและการเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายรวม โดยตั้งสมมติฐานว่า การจัดการกำไรจะสามารถจัดการโดยผ่านตัวแปรดังกล่าว การทดสอบใช้วิธีการวัดผลการดำเนินงานของกำไรทางบัญชีและกระแสเงินสด 3 วิธี พบว่ากระแสเงินสดจากการดำเนินงานมีรูปแบบตรงข้ามกับกำไรสุทธิ ดังนั้นปัจจัยที่มีผลกับกำไรสุทธิคือ การเปลี่ยนแปลงรายการค้างรับค้างจ่ายรวม (total accruals) การทดสอบแบ่งออกเป็น 2 หัวข้อใหญ่ คือ การอธิบายกำไรสุทธิหลังการระดมทุนเพิ่มด้วยการเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่าย และใช้การเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายก่อนการเพิ่มทุนทำนายถึงผลตอบแทนของหุ้นหลังจากมีการระดมทุนเพิ่ม

การทดสอบสมมติฐานข้อแรกศึกษาโดย แบ่งการเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายออกเป็น 2 ส่วน คือ บริษัทที่มีการเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายสูง (high discretionary current accruals) และบริษัทที่มีการเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายต่ำ (low discretionary current accruals) ทดสอบกับการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิหารด้วยการเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์ต้นงวด โดยเปรียบเทียบกับบริษัทที่จับคู่เหมือน เป็นเวลา 3 ปีก่อนและหลังการออกหุ้นเพิ่มทุน ซึ่งผลทดสอบพบว่า บริษัทที่มีการเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายสูงมีผลการดำเนินงานที่แย่กว่าบริษัทที่มีการเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายต่ำ นอกจากนี้ยังหาความสัมพันธ์โดยใช้ Spearman rank ระหว่างการเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายระยะสั้นและการเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายระยะยาวกับการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิ พบว่าตัวแปรที่สามารถอธิบายถึงกำไรหลังการเพิ่มทุนคือ การเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายระยะสั้นโดยฝ่ายบริหาร

ส่วนการทดสอบสมมติฐานข้อ 2 ใช้สมการถดถอยกำลังสองน้อยที่สุด ตัวแปรต้นคือการเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายระยะสั้น ระยะยาว และตัวแปรตามคือ ผลตอบแทนของหุ้นรายปี ผลการทดสอบพบว่า การเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายระยะสั้นสามารถอธิบายถึงผลการดำเนินงานหลังจากการออกหุ้นเพิ่มทุนได้ว่า มีความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างกัน

Rangan (1998) ศึกษาการตกแต่งกำไรในช่วงที่มีการประกาศออกหุ้นเพิ่มทุนว่าสามารถอธิบายถึงผลการดำเนินงานที่ลดลงหลังการเพิ่มทุนได้หรือไม่ การทดสอบใช้ข้อมูลเป็นรายไตรมาส โดยศึกษาในช่วงปี ค.ศ. 1987-1990 แบ่งการทดสอบเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายกับการเปลี่ยนแปลงของกำไรหลังการออกหุ้นเพิ่มทุน โดยใช้วิธีวัดผลการดำเนินงาน คือ การเปลี่ยนแปลงของกำไรก่อนหักรายการพิเศษ

ต่อสินทรัพย์รวม (ROA) เป็นตัวแปรตาม โดยมีการเปลี่ยนแปลงของรายการพึงรับพึงจ่ายปีที่ออกหุ้นเพิ่มทุนเป็นตัวแปรอิสระ จากการทดสอบพบว่ามีความสัมพันธ์กัน โดยตัวแปรการเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายโดยฝ่ายบริหารปีที่ออกหุ้นเพิ่มทุน สามารถอธิบายว่ากำไรลดลงหลังจากมีการระดมทุนเพิ่ม ส่วนที่สองทดสอบว่า ผลตอบแทนหลังจากมีการออกหุ้นมีความสัมพันธ์ในทางตรงข้ามกับการเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายโดยฝ่ายบริหารหรือไม่ การทดสอบสนใจผลตอบแทนของหุ้นหลังการเพิ่มทุน 1 ปี โดยมองว่าถ้ามีการตกต่างกำไรจริง จะเห็นผลตอบแทนที่ลดลงในปีแรกหลังการเพิ่มทุน ในการคำนวณใช้วิธีผลตอบแทนของหุ้นรายวันปรับด้วยผลตอบแทนของตลาด จากการทดสอบได้ผลตามที่ตั้งสมมติฐานไว้ การทดสอบทั้ง 2 แบบนี้ใช้การเปลี่ยนแปลงของยอดขายและการเปลี่ยนแปลงของเงินลงทุนในการทดสอบ โดยมองว่าบริษัทที่มีการเติบโตของยอดขายรวดเร็ว จะส่งผลให้มีกำไรลดลงหลังการเพิ่มทุน เนื่องจากบริษัทที่มียอดขายสูงขึ้นอย่างรวดเร็วจะทำให้นักลงทุนภายนอกสนใจจะเข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมนั้น ทำให้บริษัทมีส่วนแบ่งตลาดลดลง ซึ่งจะส่งผลให้กำไรลดลง

แหววัน ปรางค์รัช (2545) ได้ศึกษาการจัดการกำไรและผลตอบแทนของการออกหุ้นสามัญเพิ่มทุน โดยศึกษาจากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย การศึกษาใช้จำนวนตัวอย่างการเพิ่มทุนจำนวน 115 ตัวอย่างในช่วงปี 2539 – 2543 โดยแบ่งการทดสอบออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกศึกษาการเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร ณ ปีเพิ่มทุนว่าสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงกำไรหลังการออกหุ้นเพิ่มทุนได้หรือไม่ ผลการทดสอบพบการจัดการกำไรในปีที่เพิ่มทุนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเปลี่ยนแปลงกำไร ส่วนที่สองทดสอบเกี่ยวกับผลตอบแทนของหุ้นปีแรกและปีที่สองหลังการเพิ่มทุนกับการจัดการกำไรปี 0 โดยใช้วิธีคำนวณหาผลตอบแทน 4 วิธี ได้แก่ raw return, mean-adjusted return, market model, market-adjusted return เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง นอกจากนี้ได้ทดสอบความสัมพันธ์ของหุ้นปีสองหลังเพิ่มทุนกับการจัดการกำไร พบว่ามีความสัมพันธ์เป็นบวก เนื่องจากนักลงทุนคาดการณ์จากปีแรกหลังเพิ่มทุนว่าบริษัทมีผลประกอบการที่ลดลงจากการที่กำไรของบริษัทลดลง แต่คาดการณ์นั้นมากกว่าที่เกิดขึ้นจริง ส่งผลให้นักลงทุนได้รับผลตอบแทนเกินปกติจากการจัดการกำไร สรุปว่าความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายกับการเปลี่ยนแปลงกำไรมีความสัมพันธ์เชิงบวก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่าช่วงก่อนการออกหุ้นเพิ่มทุนจะมีการเพิ่มกำไรเพื่อดึงดูดความสนใจจากนักลงทุน

2.6 คำนิยามที่เกี่ยวข้อง

2.6.1 การจัดการกำไร

การจัดการกำไร หมายถึง การตกแต่งผลการดำเนินงานของฝ่ายบริหารซึ่งอาศัยความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูลโดยใช้ดุลยพินิจในการทำงานการเงิน หรือปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางบัญชี การจัดทำรายงานทางการเงินที่ไม่ชัดเจนและคลุมเครือเพื่อเสนอต่อบุคคลภายนอกที่ใช้งบการเงิน เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้เป็นไปตามความต้องการของผู้บริหารและความคาดหวังของนักลงทุน เมื่องบการเงินของบริษัทดูดี ก็สามารถดึงดูดนักลงทุนให้เข้ามาลงทุนได้ และผู้ถือหุ้นเดิมได้ผลประโยชน์เท่ากับเป็นการโอนความมั่งคั่งจากผู้ถือหุ้นใหม่ ไปสู่ผู้ถือหุ้นเดิม

2.6.2 การกำกับดูแลกิจการที่ดี

การกำกับดูแลกิจการที่ดี หมายถึง ระบบหรือกระบวนการที่คณะกรรมการบริษัท ในฐานะที่เป็นตัวแทนของผู้ถือหุ้นได้ใช้ในการติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร และเปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นสามารถตรวจสอบผลการดำเนินงานของบริษัทได้ เพื่อให้มั่นใจว่าธุรกิจดำเนินไปตามนโยบายและแผนงาน อันจะเป็นการปกป้องสิทธิประโยชน์ของบริษัทและผู้เกี่ยวข้อง

2.6.3 การออกหุ้นสามัญเพิ่มทุน

การออกหุ้นสามัญเพิ่มทุน หมายถึง การออกหุ้นสามัญเพิ่มทุนครั้งใหม่หลังจากที่บริษัทเคยออกหุ้นสามัญสู่สาธารณชนมาก่อนหน้านี้แล้ว ซึ่งการจำหน่ายหุ้นสามัญเพิ่มทุนแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือการออกหุ้นสามัญเพิ่มทุนที่เสนอขายให้แก่สาธารณชน (Public Offerings) เป็นการเสนอขายให้แก่ประชาชนทั่วไป และการออกหุ้นสามัญเพิ่มทุนที่เสนอขายให้แก่นักลงทุนเฉพาะราย (Private Offering) หมายถึงการออกหุ้นสามัญเพิ่มทุนให้แก่กลุ่มคนที่ไม่ที่ราย เช่น การจำหน่ายเฉพาะบุคคลในครอบครัว การให้สิทธิแก่ผู้ถือหุ้นเดิมซื้อหุ้นที่ออกใหม่ก่อนบุคคลภายนอก (Right Offering) หรืออาจเป็นการจำหน่ายหุ้นสามัญให้แก่ผู้บริหารหรือพนักงานของกิจการ

2.6.4 รายการพึงรับพึงจ่าย

รายการพึงรับพึงจ่าย หมายถึง การบันทึกรายรับหรือรายจ่ายที่เกิดขึ้นแล้ว ถึงแม้จะยังไม่ได้เงินสดเข้ามาหรือจ่ายออกไปก็ตาม ซึ่งจะกระทบกระแสเงินสดจากการดำเนินงานของกิจการในอนาคตได้ เนื่องจากกำไรสุทธิของบริษัทประกอบไปด้วย 2 ส่วน คือ กระแสเงินสดจากการดำเนินงานกับรายการพึงรับพึงจ่าย โดยกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเป็นรายการเงินสดที่เกิดขึ้นในงวดนั้น ดังนั้นถ้าบริษัทจัดการกำไรจะสามารถทำผ่านทางรายการพึงรับพึงจ่าย โดยการรับรู้กำไรก่อนถึงแม้ยังไม่ได้เงินสดเข้ามา และชะลอค่าใช้จ่ายออกไป

2.6.5 กรรมการอิสระ

กรรมการอิสระ หมายถึง กรรมการจากภายนอก (Outside Director) ที่ไม่ได้มีตำแหน่งเป็นผู้บริหารหรือพนักงานประจำของบริษัท ไม่ได้เป็นกรรมการบริหารหรือกรรมการผู้มีอำนาจลงนามผูกพันบริษัท และเป็นอิสระจากผู้ถือหุ้นรายใหญ่

2.6.6 กรรมการที่เป็นเครือญาติ

กรรมการที่เป็นเครือญาติ หมายถึง กรรมการที่มีนามสกุลเหมือนกันหรือมีความสัมพันธ์เป็นเครือญาติกันอยู่ในคณะกรรมการเดียวกัน ทั้งนี้อาจจะมีเพียงนามสกุลเดียวหรือหลายนามสกุลอยู่ในคณะกรรมการเดียวกันได้ โดยถือว่าเป็นกรรมการที่มาจากครอบครัวเดียวกัน

ส่วนที่ 2 การพัฒนาสมมติฐานและคำถามในการวิจัย

2.7 คำถามในการวิจัย

การจัดการกำไรของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในช่วงที่มีการออกหุ้นสามัญเพิ่มทุนมีความสัมพันธ์กับการกำกับดูแลกิจการหรือไม่

2.8 สมมติฐานการวิจัย

2.8.1 สัดส่วนการถือหุ้นของกรรมการบริษัท (Board Ownership)

งานวิจัยของ Dechow (1996) พบว่า สัดส่วนการถือหุ้นของกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการกำไร โดยมองว่าการถือหุ้นของกรรมการที่มากขึ้น น่าจะส่งผลเสียต่อบริษัท เนื่องจากการถือหุ้นที่เพิ่มขึ้นของกรรมการนั้นอาจทำให้กรรมการเหล่านี้ซึ่งอาจเป็นฝ่ายบริหารด้วยมีสิทธิออกเสียงมากขึ้น และอาจใช้สิทธินั้นในการตัดสินใจในกิจกรรมที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ถือหุ้นของบริษัทได้ โดยไม่ต้องผ่านความเห็นชอบจากผู้ถือหุ้นรายอื่นๆ หรือใช้สิทธินั้นในการแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง เช่น การกำหนดค่าตอบแทนในการทำงานที่สูง การแต่งตั้งบุคคลที่มาจากกลุ่มเดียวกันเพื่อให้อำนาจในการควบคุมและบริหารเป็นไปในทิศทางที่ต้องการ อาจส่งผลให้เกิดโอกาสในการทุจริตได้ ดังนั้นการถือหุ้นของกรรมการบริษัทที่เพิ่มขึ้น น่าจะมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท ในการศึกษาครั้งนี้จึงตั้งสมมติฐานว่า

H₁: สัดส่วนการถือหุ้นของกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการกำไร

2.8.2 สัดส่วนของกรรมการอิสระ (Board Independent)

ผลการศึกษาของ Klein (2002), Beasley (1996) และ Chtourou et al. (2001) พบว่า สัดส่วนของกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์ทางลบกับการจัดการกำไร โดยการที่คณะกรรมการบริษัทมีสัดส่วนของคณะกรรมการอิสระสูง จะเป็นการช่วยถ่วงดุลอำนาจในการทำงานของคณะกรรมการบริษัท และดูแลควบคุมไม่ให้คณะกรรมการคนใดคนหนึ่งใช้อำนาจในการกำหนดทิศทางนโยบายการทำงานของบริษัท หรือดำเนินการใดๆ ที่ทำให้ได้รับผลประโยชน์ส่วนตัว นอกเสียจากการกระทำนั้นจะทำให้ผู้ถือหุ้นได้รับผลประโยชน์สูงสุดด้วย กรรมการอิสระจะช่วยดูแลตรวจสอบการทำงานของกรรมการที่มาจากบุคคลภายใน โดยไม่ให้อำนาจของกรรมการอยู่ที่คนใดคนหนึ่ง นั่นคือเป็นการช่วยกระจายอำนาจของคณะกรรมการที่มาจากบุคคลภายใน และคานอำนาจในการทำงานของกรรมการแต่ละคน รวมถึงดูแลไม่ให้งานของฝ่ายจัดการหรือฝ่ายบริหารอยู่ภายใต้อำนาจของกรรมการคนใดคนหนึ่งอีกด้วย ซึ่งจะส่งผลให้การทุจริตภายในบริษัทลดลง ซึ่งสอดคล้องกับ Weisbach (1988) ที่พบว่าบริษัทมีผลการดำเนินงานที่ไม่ดี เมื่อสัดส่วนของคณะกรรมการที่มาจากภายนอกสูงกว่าภายใน จึงเชื่อว่าสัดส่วนของกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท ดังนั้นสมมติฐานเกี่ยวกับสัดส่วนของคณะกรรมการอิสระกับการจัดการกำไร คือ

H₂: สัดส่วนของกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์ทางลบกับการจัดการกำไร

2.8.3 สัดส่วนการถือหุ้นของกลุ่มผู้ถือหุ้นรายใหญ่ที่ถือหุ้นมากกว่า 5% (Blockholder Ownership)

จากผลการศึกษาของ Dechow (1996) และ Chtourou et al. (2001) พบว่า สัดส่วนการถือหุ้นของกลุ่มผู้ถือหุ้นรายใหญ่ที่ถือหุ้นมากกว่า 5% มีความสัมพันธ์ทางลบกับการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญ โดยมองว่ายิ่งผู้ถือหุ้นมีส่วนได้เสียในผลประโยชน์ของบริษัทมากเท่าใด แรงจูงใจในการตรวจสอบการดำเนินงานของผู้บริหารบริษัทที่ตนถือหุ้นอยู่ก็จะมากไปด้วย ส่งผลให้โอกาสในการจัดการกำไรลดลง จึงเชื่อว่าสัดส่วนการถือหุ้นของกลุ่มผู้ถือหุ้นรายใหญ่ที่ถือหุ้นมากกว่า 5% มีความสัมพันธ์ทางลบกับการจัดการกำไรของบริษัท ดังนั้นสมมติฐานในการศึกษาคั้งนี้ คือ

H₃: สัดส่วนการถือหุ้นของกลุ่มผู้ถือหุ้นรายใหญ่ที่ถือหุ้นมากกว่า 5% มีความสัมพันธ์ทางลบกับการจัดการกำไร

2.8.4 ประธานกรรมการและประธานบริหารเป็นคนเดียวกัน (CEO duality)

ผลการวิจัยของ Dechow (1996) พบว่า การที่ประธานกรรมการและประธานบริหารเป็นคนเดียวกันมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการกำไร โดยประธานกรรมการบริษัทมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและกลยุทธ์ทางธุรกิจ และยังทำหน้าที่ในการกำกับดูแลฝ่ายบริหารจัดการแทนผู้ถือหุ้น ในขณะที่ประธานบริหารมีหน้าที่บริหารงานให้เป็นไปตามนโยบายและกลยุทธ์ทางธุรกิจที่กำหนดโดยคณะกรรมการ ดังนั้นหากทั้ง 2 ตำแหน่งเป็นคนๆ เดียวกัน จะทำให้การทำงานไม่มีการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพเพียงพอ เกิดการตกแต่งกำไรโดยฝ่ายบริหารได้ง่าย ดังนั้นการที่ประธานกรรมการและประธานบริหารเป็นคนเดียวกัน น่าจะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการกำไรของบริษัท ดังนั้น ในการศึกษาคั้งนี้ จึงตั้งสมมติฐานว่า

H₄: ประธานกรรมการและประธานบริหารเป็นคนเดียวกันมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการกำไร

2.8.5 ขนาดของคณะกรรมการ (Board Size)

ผลการวิจัยของ Ching et al. (2002), Chtourou et al. (2001), Bradbury et al. (2002) และ Xie et al. (2003) พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างขนาดของคณะกรรมการกับการจัดการกำไร โดยในการพิจารณาการจัดการกำไรจากขนาดของคณะกรรมการนั้น เป็นการวัดประสิทธิภาพการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ โดยมองว่าการทำงานยิ่งเป็นกลุ่มใหญ่มากขึ้น จะทำให้เกิดปัญหาในกระบวนการทำงานและการประสานงานในการทำงาน ความขัดแย้งและความไม่ลงรอยกันภายในคณะกรรมการจะมีเพิ่มมากขึ้น เกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวก ทำให้ไม่สามารถควบคุมการดำเนินงานของฝ่ายจัดการหรือฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดโอกาสในการทุจริตมากขึ้น Beasley (1996) พบว่าขนาดของคณะกรรมการที่เพิ่มขึ้นมีความเป็นไปได้ว่าจะมีการทุจริตในงบการเงินเพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ Jensen (1993) ที่พบว่าขนาดของคณะกรรมการที่น้อยกว่าจะมีการควบคุมดูแลกิจการที่ดีกว่า จากเหตุผลดังกล่าวขนาดของคณะกรรมการจึงมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท ดังนั้นจึงตั้งสมมติฐานว่า

H₅: ขนาดของคณะกรรมการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการกำไร

2.8.6 กรรมการที่เป็นเครือญาติ

การวิเคราะห์การจัดการกำไร พบว่า การที่คณะกรรมการบริษัทมีกรรมการที่เป็นเครือญาติกัน จะเป็นการคุ้มครองอำนาจส่วนใหญ่ในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานของบริษัท ทำให้เหมือนเป็นการยึดอำนาจในการควบคุมการทำงานของฝ่ายจัดการหรือฝ่ายบริหารให้ดำเนินงาน โดยยึดหลักผลประโยชน์ในครอบครัวของตนเป็นใหญ่ มากกว่าจะคำนึงถึงผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นเป็นใหญ่ ทำให้เกิดความไม่โปร่งใสในการทำงาน หรืออาจมีการบิดเบือนข้อมูลบางอย่างเพื่อปกปิดข้อเท็จจริง ทั้งนี้ กาญจนนา ตั้งภากรณ์ (2542) พบว่าการที่บริษัทมีกรรมการที่มีนามสกุลเหมือนกันหรือมีกรรมการที่เป็นเครือญาติกันนั้น จะส่งผลต่อผลการดำเนินงานของบริษัท จึงเชื่อว่ากรรมการที่เป็นเครือญาติกันมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท จึงตั้งสมมติฐานว่า

H₆: กรรมการที่เป็นเครือญาติมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการกำไร

2.8.7 สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4 Audited Companies)

การศึกษาของ Chtourou et al. (2001) พบว่าประเภทของสำนักงานสอบบัญชีมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญ โดยสำนักงานสอบบัญชีที่มีขนาดใหญ่ (Big 4) จะมีการให้บริการที่มีคุณภาพสูง มีการวางแผนการตรวจสอบ ขั้นตอนการตรวจสอบที่ละเอียด รวมถึงมีโปรแกรมการตรวจสอบที่มีคุณภาพสูง ทำให้งบการเงินที่ตรวจสอบโดยสำนักงานสอบบัญชีที่มีขนาดใหญ่ (Big 4) มีความน่าเชื่อถือและยอมรับโดยทั่วไป นอกจากนี้บริษัทเหล่านี้ต้องเผชิญกับความเสี่ยงต่อการขาดทุนจากการถูกฟ้องร้อง หากสำนักงานสอบบัญชียังมีความสัมพันธ์กับบริษัทลูกค้าที่มีการตกแต่งงบการเงิน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Becker et al. (1998) ที่พบว่า ณ ขณะนั้นบริษัทที่ตรวจสอบบัญชีกับสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 6 Audited Companies) จะมีการเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Discretionary Accruals) ต่ำกว่าบริษัทที่ไม่ได้ตรวจสอบบัญชีกับสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ประเภทของสำนักงานสอบบัญชียังจะมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท จึงตั้งสมมติฐานดังนี้

H₇: สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการจัดการกำไร

2.8.8 ความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee Independence)

จากการวิจัยที่ผ่านมาของ Chtourou et al. (2001) และ Bradbury et al. (2002) พบว่า ความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ทางลบกับการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญ โดยมองว่ายิ่งคณะกรรมการตรวจสอบมีความเป็นอิสระมากขึ้นเท่าใด ประสิทธิภาพในการติดตามและประเมินผลงานฝ่ายบริหาร รวมถึงความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการบริษัทได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้คณะกรรมการตรวจสอบที่มีความเป็นอิสระจะสามารถช่วยคณะกรรมการให้ปฏิบัติงานในประเด็นที่อาจถูกมองข้าม เพื่อให้กิจการมีระบบการกำกับ

ดูแลที่ดี ซึ่งจะเป็นผลให้โอกาสในการทุจริตหรือการจัดการกำไรของบริษัทลดลง จาก เหตุผลดังกล่าว จึงตั้งสมมติฐานว่า

H_0 : ความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ทางลบกับการจัดการกำไร